

Tallinna Teataja

Toimetuse ja talituse:

Tallinn, Wene tän. 11a. — Telefon 428-29.
 Tegewtoimetaja korteri telefon 433-55 — Kontor
 awatud äripäewiti kella 9—17. — Toimetuse tõe-
 tunnib kella 11 13.

Peatoimetaja dipl. oec. S. Nieldänder
 Tegewtoimetaja Toivo M. Seino.

Annuutuste hinnad:		Tellimishinnad:	
Kuulutuslüljel	5 int. mm	1 tuu	25 senti
Esitüljel	10 " "	3 tuud	65 "
Telstis	12 " "	6 "	120 "
		12 "	225 "

Majanduspoliitiline nädalaleht.
 Ilmub igal laupäeval.

Nr. 27. (44)

Laupäetval, 4. juulil 1931.

2. aastakäit.

TARTU NÄITUS

Põllumehed, töösturid, käsitöölised, perenaised!
 • Esinege 55. Eesti juubelinäitusel. •

peetakse 4.—7. sept.

Kavas üle mitme aasta kõik osakonnad.

ERIOSAKS LOOMAD

Ülesandmisi võtavad vastu:

1. Näituse büroo, Tartu Maavalitsus (Promenaadi 2), tuba 17, telef. 101.
2. Hobuste ja veiste tõuseltsid.
3. Kõik Tartumaa jaoskonna agronomid.

Igasuguseid teateid saab näituse büroost.

Näituse ajal korraldatakse Tartus „EESTI NÄDAL“

Eesti Põllumeeste Selts Tartus.

Teatan, oma austatud kaubatarvitajatele ja ärisõpradele et olen oma äri S. Karja t. 9 täieliselt lõpetanud.

Minu auväärt ostjaskonda, kes mind minu 30-aastase äritegevuse jooksul nii rohkesti oma lugupidamisega on austanud, palun vastu võtta

minu südamlikum tänu.

Ühtlasi avaldan lootust, et minule rohkele määrat ülesandidele usaldus ka minu järeltulijale hra **Julius Rosing**'ile osaks saab.

Kõige austusega **A. Luup.**

Palun lugupeetud kaubatarvitajaid teatavaks võtta, et avan laupäeval 4. juulil 1931 uue detailmüügi-riidekaupluse firma all

JULIUS ROSING

Suur Karja tän. 9 (end. A. Luupi ruumides).

Müügil suures muustrite- ja värvivalikus igasuguseid villaseid, puuvillaseid ja siidriidekaupu parematest kodu- ja välismaa vabrikutest

väga mõõdukate hindadega.

Oma 25-aastase praktika riidekaubanduse alal panen peaaegu kauba headuse, äärmiselt mõõdukatele müügihindadele ning ostjaskonna eeskujuliku teenimisele. Julgen loota, et austatud ostjaskond oma usaldust ka minu uuele äriale lehkkesti osaks saada laseb.

Kõige austusega

JUL. ROSING, Suur Karja tän. 9.

Telispäeval, 7. skp. kell 12 avatakse

pealinna suurim ja moodsaim kohvik

Café G. Heinmann

Pikk tän. 11

Kõnetr. 432-46.

Mugavim seltskondlik kohtamise paik.

Restoran „KODU“

üleviidud **V. Viru 6/8, kõnetr. (2)27-33.**

Suurimad mugavad ruumid. — JAZZ-ORKESTER.
 L Õ U N A D kella 1—6 päeval.

JUHATUS.

„Tallinna Teataja“

julgeb öelda
tõtt!

A-S. „Eesti Reisibüroo“

Peakontor: Tallinn, Pikk tänav 6, tel. 433-20 ja 433-21.

Osakond: Tartu, Suurturg 7, tel. 3-72. Pärnu, Rüütli tän., Endla majas, tel. 113.

Telegrammide aadress: „ERBO“, Tallinn resp. Tartu, Pärnu.

Raudteepiletite eelmüük:

- a) Kodumaal kõikidesse jaamadesse,
- b) Välismaale kõikidesse suurematesse linnadesse.

Esitused ja agentuur kõikidelt suurematelt Euroopa reisibüroodelt.

Ringreisipiletid turistidele.

Rahvahetus ja valuuta müük reisijatele.

Väljamaa passide ja viisumite mu-retsemine.

Laevasõidupiletid kõikidele kodu-maa ja Baltimere liinidele.

Okeanilaevadepiletid Inglise, Saksa, Prantsuse, Rootsi ja Ameerika liinidel kõikidesse ilmaosadesse.

Kanadasse piletid Canadian Pacific Railway Co. liini peale.

Õhusõidupiletid „AERO“ ja „DERULUFT“ liinidele.

Eesti Turistide Ühing

korraldab ekskursiooni

**Varssavi
 Budapesti
 Viini ja
 Praagasse**

Varssavis peatatakse 1 päev, Budapestis 4, Viinis 3 ja Praagas 2½ päeva.

Väljasõit Tallinnast 15. aug., tagasi jõutakse 1 sept. Sõiduhind ühes ühispassi ja viisadega Kr. 110.—

Ülesandmisi võetakse vastu 1. aug.

Berliini ja Pariisi

Prantsuse koloniaalnäitusel.

Väljasõit Tallinnast 1. aug., Berliinis peatatakse 2 ja Pariisis 7 päeva.

Teateid antakse ja ülesandmisi võetakse vastu 15. juulini Tallinnas Eesti Turistide Ühingu, Viru tän. 26. Tel. (2) 17-19, kl. 10-17.

Shl. 2. „Tallinna Teataja“ nr. 27 (44), 4. VII. 1931.

Saagi jagamine.

Gildede waranduste jagamise seadus riigikogu üldkomisjonis.

Soolimatuse ja wägiwõidu kestavad edasi.

1. juulil oli riigikogu üldkomisjonis ootamata päewakorral wõetud gilde waranduste korraldamise seadus. Koosoleku algul oli teada, et organisatsioonide esitajale ei ole saadud kutsed kätte anda, sest koosolek määrati hommikupoolel kindlaks õhtuks kell 5 p. l.

Peale aruandja sõnavõttu panes rkl. W i l m s, kes ise pole komisjoni liige, ette seaduse arutamise katkestada kuni „Käsitöö-koja seadus“ vastu on wõetud wõi tagasi lü-
tatud, põhjendades seda sellega, et gildele asti pole kiire, kuna oodatud juba on 10 aastat; ilma käsitöökojate pole loomulik gildele wa-
randusi jagada, pealegi on 3. riigikogu wane-
matekogu omal ajal käsitöökoja kiireks lugenud
ja kogumised 4. riigikogu walmistel seda lu-
bunud teostada.

Sellele wäidles vastu hra M e i ja M e-
l a r t (otsjal.), samuti hra K u l l e (rahwa-
eral.). Poolt räägib R ü s t e r (asun.), kes
ka W i l m s i ettepaneku alla kriipsutab kui
komisjoni liige. Hääletusel saab ettepanek

poolt ainult afunikkude häälede ja lükatatse see-
ga tagasi. Peale selle teeb W i l m s uue ette-
paneku katkestada koosolek seni kui esindajad
keda otsustatud kutsuda, on kile kuulatud.
See ettepanek

a j a b m a r r u k o g u m e h e d
ja jätib. Kogumised L e p s wõtab sõna ja se-
letab, et W i l m s tahtwat kogu rahwa
komisjoni tuua, mis asjatundjaid neeb käsi-
tööliste õige on. Olla loomulik, et igaküls
tahab warandusest osa, kui talt seda küsida
jne. Sots. M e l l a r d nimetab W i l m s i
ilmsastumist tööstajastuseks. Hääletusel saab
ettepanek poolt 6, vastu 6 — seega tagasi
lükatud.

Wõetakse vastu kolm paragrahwi. Kolman-
das paragr. teeb W i l m s ettepaneku „Maria
warjupaiga“ kasutamise juure lisada sõnad,
et see sünniks „käsitööliste ja wäiketöösturite
perekondate eest hoolitsemise otstarbel“. Ette-
panek wõetakse vastu, ehk küll M e i vastu
wäidles. Koosolek katkestatakse.

Kui ärimees suvitab Pärnus.

Näkingeind liiwaküingastel. — Hädasohtlikud õhtud.

(Suwitaja kiri „Tallinna Teatajale“.)

Pärnus, 1. juulil. Eesti õh-
kõlmise, Ameerika kuumuse all. Ent Pär-
nus suwitaja muigab waid habemesse
(naised ju ei muiga, nad naerata le-
wad weel lewast). Meil ei ole siin kuum,
ei külm, on paras ports soojusest, mis
fonti ei riku. Pärnu laht serweerib sup-
lemiseks selget wett, mille kohta kraadi-
klaas ütleb oma autoriteetse otuse:

20 kraadi Celsiust.

Wesi soojem kui õhk, mis oleks isegi wifu,
kui mitte Pärnu lahte ei kaitseks metsad.
Müüd aga sulistatad mees kui kala (haha-
lased siin näha ei ole!) ja lased lainetel
uhtuda oma hingelt wiha massuinspek-
tori, wõlgu-otjate ja halbade klientide
wastu. Waatad jumalafelget taewast ja
kaalutled Sooberi affiooni mõju su oma
isiklikele finantssidele. Ning konstateerid
esimest konjunktuuri paranemist: Pärnus
on korterid odawamaks

läinud. Teed oma wähehest läbimüügist
kõhnenenud rahafotike lahti ja maffad
waid 50% läinud aastastest hindadest.
Sula rõõm! 2 tuba ja köök heas kohas 40
kr. kuus — wõib endale lubada. Pealegi,
kui läbikõikumafsu kawatfus furnuult siin-
dis. — Wiitjib suwitaja aga pisut kauge-
male kõnelda, saab weelgi odawamalt.

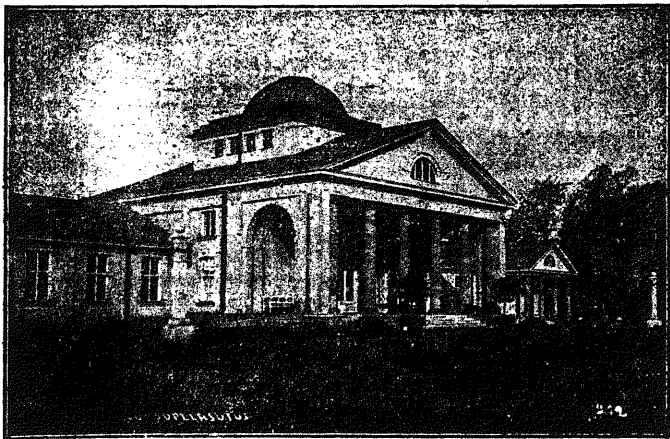
Kui aga perenaine on talwist toidu-

tegemistest tulpinud ja meelamini pan-
sionis elab, saab tänawu tuba ühes toi-
duga Kr. 3.50, kuma l. a. aina Kr. 5.—
küjiti.

Sellistel asjaoludel wõib juba weni-
tada kõhtu päiksewanni mõttes — pöö-
stist ees, ei keegi näe su ebaproport-
sionaalseid kehaworme ja naera su kar-
wase rinna wõi kõmerate jäärte üle. Si-
lita seal waid taewale latke ja lase päi-
se kiirte soojendada oma südant, kop-
su ja maffa, mis talwel nii-kui-nii üks-
teist üle lähemad. Muide: siidamega
tuleb olla iipris ettewaatlik, sest neid si-
nasteid näkineide hiipleb siin iga liima-
küntal... Kui aga su oma künnepuuda-
line juhtub ligidalt wiitima, siis wõib
selline neitsi mõne soome- wõi rootsi keele
fajutamiseiga merde lipata — ja seiklus
laski wett wedama. Ometi soovitawad
arstid ka wäikest arewust!

Oh, neid õhtuid! Pärnu õhtud oma
Simmi orkestri, päikese loojenemise ja
mere kühise misega pühivad ära wiima-
sed mured. Wõtku tont Tallinnat oma
tolmuste tänawate ja elawa liikumise-
ga, jõugu sufi pangad, weskliid, girandid
ja protestihirmul! Ma olen siin ja siin
on mul hea olla. —

Ärimees suwitamas.

Pärnu uhke
supelmaja.

Bata jalanõud.

„Päewaleht“ kirjutab järgmist:

„Meie lehesõnimeetuses käib alatafa inimesi,
sawad-kingad kaenla all, ning nurisewad
Bata jalanõude üle: kannad paar nädalat ja
tallad, mis peawad olema nahaft wõi kum-
mi, on läbi. Nii ostis üks preili 2½ nä-
dala eest walgeb kummitalladega tenniskin-
gad. Ta ei ole kordagi saanud tennisplatilile,
kainud waid paaril korral kiritat ja talba-
del, kuigi nende muster pea täiesti kulumata,
on angud-praod fees.

Üks teine preili ostis kaks nädalat tagasi
nahkingad ja needki olid kaks nädalaga kan-
ud läbi.

Ei pidawat paremini vastu ka meeste ja-
lanõud.

Ei tea, kas meie inimeste samm on nii
ränk, kõndimise teed halbawad wõi on siin muud
põhjused jüüdi Bata jalanõude kiiresti kulu-
mises.

Juba „Bata“ turule ilmunumisel kirju-
tasime meie tema kaupade kahtlasest kua-
liteedist. Kuid walitus ei leidnud min-
geid abinõusid halwa kauba fiskewao ta-
listamiseks. Müüd on tagajärg kurb.

Täike...

Õhk...

Loodus...

neid otsib nüüd igauks.

Kuid ilma **hea paberossita** ei ole
monutunne täielik.

Sellepärast varustage ennast puhkusele minnes
mõie paberossidega

Manon
Lia **Orient**

A. J. Laferme

Eesti leiduri imeteod.

Inimorganismist
peenem
teos.

(Kiirvisiit leidur ins. Popellole.)

Põhjamaine iseloom olevat taga-
sihoidlik, suletud ja vähenõudlik,
ent kogemused ja tähelepanekud
poliitiliselt areenilt on tõendanud
nende vooruste kadumist. Valitseb
oma teenete ülespuhumise, suuren-
damise tahe, mis mõjub ebameeldi-
valt vähegi sügavamahingulisele ko-
danikule.

Seda suurem oli meeldiv üllatus,
mille valmistas meile leidur Po-
pello, mees, kelle saavutused, vai-
muanded ja tunnustamine võiksid
olla andestavad asjaolud isegi suure
kõrkuse olemasolule. Ent siin koh-
tume inimesega, kes kõigepealt on
just inimene.

Lühike külastäik ins. Popello töö-
ruumi. Väike ruum keldrikorral,
ent kuiv ja puhas. Silmad jäävad
peatuma kummalistele tehnikaa-
vutistele, täpsed kui kellavärk, hap-
rad kui õitelehed, koostatud pe'ant-
se täpsusega. Aparaat sõjalise
kaitse teenistuses. —

Geniaalse peaaaju
sünnitus. Eesti leiduri töö, kes
vaikelt mõtleb abinõusid vaid inim-
konna kaitseks halastamatu vaen-
lase kallaletungi vastu.

Kohtume leiduriga. Värske, ener-
giline, ümbritsetud tollest ameerik-
lasi iseloomustavast „keep smiling“
meeleolust, mida konservatiivne Eu-
roopa poolkahetsevalt nimetab sun-
nitud naeratuses. Ent ins. Popello
optimism on külgehakkav, on ehtne
ja sütitav. Kogu olekus midagi selt-
simehelikku, teesklematut, süm-
paatset. Silmades terasest pilk —
Suu — vaikiv... vaevu, vaevu mee-
litame laused välja. Jah, leidur ei
tahtwat meeleldi kõnelda oma töö-
dest. — Miks siis, kas kartus sala-
dusi paljastada? — „Oh ei!“ lüh-
ins. Popello käega. „Neid ei ole nii
kerge varastada.“ — „Aga...?“
— „Sellepärast, et kardan kõ-
nelda.“ Oleme hämmastusega lüh-
dud: — „Teie kardate! Teie! Keda
siis?“ — „Noh, eks

ikka maksuinspektorit.

Eestis on ju nii, et kui keegi julgeb
loovat tööd teha, millest temal...

olla, on ka mõned sissetulekud, siis
leia maksuinspektor kohaseks selle
loova töö materjaalseid tagajärgi
rängalt maksustada. Rikub tuju.
Sellepärast ei armasta ma ajalehile
kõneleda oma saavutistest — kuigi
nad mulle raha ei tooks.

Ütles, ent ei unustanud ikkagi
oma naeratust —

Tilkhaaval kuulsime siis, kuidas
leiduri teosed leidnud tähelepanu
„lombi“ taga, kuidas Inglismaa ha-
kanud huvi tundma mõningate apa-
raatide vastu, ning pidime lõpuks
konstateerima oma ehmatuses ja
hääbiks, et ainus maa, kes vähe hoo-
lib oma piires leidurist silmapaist-
vaist peaaajudest, kes nende tege-
vuse kergendamiseks ja soodusta-
miseks samme ei astu, jah — „see
ilus maa on mu Eestimaa“...

Ent leidur ei öelnud seda mitte.
Oh ei! Tema on „smiling“, tema on
optimist sõna säravaimas tähendu-
ses. Vaid ridade vahelt võis lugeda
mõndagi —

Kiirvisiit ins. Popellole oli mõõ-
das. Nägime palju, kuulsime vähe,
kuid jõudsime veenele, et väärtus-
likum inimmaterjal kannab tagasi-
lõiklikkuse pitsatit.

Ning lõpeks — leidur lubas kord
ka midagi „Tallinna Teatajale“ kir-
jutada! Meie ootame.

August Rihberg sai au-
kõrgendust.

2. juulil andis oma wande Rõhtupalatis
uus wõnnutatud abivokaal, senine wõnn. abiv.
abi August Rihberg.

Sõnra A. Rihberg lõpetas ülikooli 1923. a.,
alles pärast seda teedeministeeriumi nõnnil
kuni 1924. a., mil abivokatuuri astus, kus
seni töötas.

Peale oma elukutse on hra Rihberg wõn-
nud innukalt osa feldtsõnandlikust tegevusest,
alles pikemat aega Tallinna Eesti Põlumeeste
Seltsi juhatusse liige, töösturite esindaja In-
nanolikogus ja töösturite koonduse fündifus,
millest m. f. hiljuti osa wõttis Puhkuse
suurest kongressist.

Meie leht on lugeja sõber.

„Tallinna Teataja“ nr. 27 (44), 4. VII. 1931. 257. 3.

Rakvere turukaubamaja traagika.

Ühe aasta eest ehitati Rakveresse meie juuremate linnade eeskujul linnavalitsuse poolt turukaubamaja, mis läks maksma üle 7 miljoni senti. Sellest ehitusest lootsi linnavalitsus saada omaele head tulu. Kui räägiti on aga sellega ehitatud ning millist kahju see kogu linnale toob, seda näeb praegu iga kodanik.

Nimelt mõis nüüd mitmeaastaste kogemuste järele seda, et see valitselt nägus ehitus tegelikult elu nõuetele sugugi ei vasta. Ehituse seisab juba oma asuhoja poolest sündimata laugel, nii et peale turupäevade hommikute seal vähealt inimesi liigub. Teiselt on ka ruumide otstarbekohasuse suhtes kuulda küllaltki nurinat. Mit ei täida seal asuhoja kelder, milline on ehitatud maa peale laugelsti hoone asuhoja lihtsapaustude nõudeid. Peale selle ei ole seal ettenähtud keldrit ega mingit ruumi turukauplemise jaoks hoiaks.

Soone teisel korral asuhojate ruumidest seisavad 4—5 ruumi aastate jooksul alati kasutamata. Teisel, armult 18, kiratsevad aga päevast-päevast otsest puudust nii kaubavahetajate, et igei 15-koonilist inimest kaubavahetajate jaoks. Midekaupluseid sunniti seal mõtma koguni teise järku pateri, millelõttu nende seisufoord kõige viletsam on. Ildijelt kaubavahetajate jaoks kaubavahetajate aastate seal omad ärid lõpetada ning siis kaigutab uues kaubamajas tühjus, kuna uust äridid seal kaubavahetajate keegi enam avab.

Päide jilda remonteeritakse.

Mõne aja eest alustati Tallinna-Marina maanteel asuhoja Päide jilla ehitustööd. Kuna jilla juba aastate eest oli villettas seisufoorras, siis on see jilla maavahetajate poolt mõetud ette hädavajalikuks. Praegu on jonnitud lõpule mana jilla kate lammutamisega, mille ajamele valatakse betooniit uus. Tööd kehtavad meel umbes kaks nädalat, mille järele jilla uuesti läbitäguks avatakse.

Selle ehitustööde läbitäguks lasti tühjad läheduses asuhoja meelvesti tiit. Kuna jilla viimati tehti umbes 40 a. eest, siis on tiitgi põhja kogunud määratul hulgal kontja, mis ümberkaudistele talunikelede on suureks tulaks. Nimelt meelavad talunikud jilla kontja mäetäina pöidudele, kus see viljakaasvule criti head mõju avaldab.

Ka teemaja avamise kaotatus tühjadest äruuimides, mida linnavalitsus rellameeris, ei ole leitud kellegi poolt teostamist. Alumiisel korral asuhojad 7 lihtsapaustul maistavab linnale iirri 35 fr. ning iirri 40 fr. kuni, nii et tiitit midagi saada ei ole. Misme otstarbekohane ehitus selles juures hoonel on kaalutoda, kuid see ei taju iirri iiridist kahju.

Kui arvestada tagajärgidest 7-miljonilise maja kapitali protiente ning kasuhoju, peats Rakvere turukaubamaja andma aastast tulu laugelt üle iirre miljoni senti. Praegune tulu on umbkandud arvestuse järele ainult

TARTUST.

Tartus pannakse maksma uus tänavasillutuste kava.

Tartu linna inseneri poolt on väljatöötatud ja linna majanduskomisjonis põhimõtetel heakskiidetud uus tänavasillutamise kava, mille järele kaubavahetajate tüübi siltutamisele tulevad tänavad korraldama hakata.

Uue kava järele väheneb sõidu- ja kõnniteede siltutuspind 33 prot. võrra ja annab tulude kassahoidu umbes 25 %.

Uue kava järele oleks tänavaprofiil järgmine:

Kõigepealt siltutatud jalgrataste liitvate rida korral, siis sõidutee, mis nihutab rohkem teisele poole tänavat. Sõidutee korral on 1-meetriline vaba rida jalgratturitele, siis ilupuuide või pöõjaste rida, mis peab

Uus apteek Tartu.

Vähemal päeval avatakse Tartu uus apteek, milleks Tartu apteekide arvu kasvab 10 peale. Uue apteegi asuhojaks on Riia tänavas postijaama plats.

Apteegi asutajateks on prof. dr. pharm. Senn P. art's ja prov. Paul Reinhold. Prof. S. P. art's töötab juba pikemat aega Tartu ülikooli juures rohuteaduse õppeajuna. Prov. P. Reinhold oli varemini Tartus endise Kaarti ja Bedeli apteegis tegelnud, praegu asub ta aga Narvas, kus on linnahaigemaja apteegi juhiks.

pool miljonit. Seesures tuleb aga hoonel pidada sõuasti ja tojameest, ning iirre peale tulub igal aastal üle 80 jilla-puid. Seega on turukaubamaja Rakvere linnale toonud loobutud kasu ajamele igal aastal korralitu kahju. Seda mitte aga ainult praegusel majanduslikul tiitjal ajal, vaid ka selle eel olnud aastatel. Misme aga selle korraldamiseks teha, seda ei ole linnavalitsus aastate jooksul iirre pikemale kaalumisele võtnud.

Rakvere turuplats laieneb.

Viimaste nädalate jooksul on Rakvere turuplatsi paremas küljes linnavalitsuse poolt toimetatud siltutust. Varemalt oli tähendatud koi alati kintaline ning porine, nii, et see maatiitl seisis täiesti kasutamata. Siltutuse lõppedes saab aga jilla maad täielikult kasutada, mille järele turg hulga avaramaks muutub. Nagu teada, on Eesti Panga Rakvere osakonnal kaubavahetajate ehitada sama plati äärde oma uut maja, mis turuplatsi ümbrusele omakorda nägujama ilme annab.

Värske Hispaania vabariigi peamees Alcaide Zamora kõnelemas oma rahvale.

KODUMAA TURG.

Muudatusti suurmüügi kaubahindades.

Viimase kahe nädala jooksul on suurmüügi kaubahindades, kõrgekomitee andmetel järgmisi muudatusi ettetulnud: Endised hinnad järgides.

Sinnad alandab: Eksporthüvi 1.70—1.75 fr. (1.80—1.85 fr.) kilo. Kanamunad, ekspord. 1. fort 17,10—18 fr. (18—18.90 fr.) laht. (360 muna.) Sinaeemne oli 77—80 fr. (80—83 fr.), värnits 80—82 fr. (82—85 fr.) 100 kilo. Vene nahk 11.75—12 fr. (11.75—13.50 fr.) 100 kilo.

Seisujooda, kodumaaline 8—9 fr. (8—9.50 fr.) 100 kilo. Linavahge (Sleinweiß) 75 fr. (82 fr.) 100 kilo. Rinitörvi 11.50—12.50 fr. (12.50 fr.) 100 kilo. Sinnad tõusid. Pecuifene suhtur 27—27.75 fr. (26.75—27.50 fr.) 100 kilo. Vene- ja Ameerika petroleum 18—20 fr. (16—17 fr.) 100 kilo. Vene bensiin 1. fort 38.35—41.10 fr. (27 fr.), Vene bensiin 2. fort 35.60 fr. (25.50 fr.), Ameerika bensiin 38.35—41.10 fr. (28.75—30.50 fr.) 100 kilo.

Populaär — majandusteaduslik lija.

tõusu ajemel valitseb majanduslik surutis. Ka niisugune fakistuse seisuford kestab tavaliselt mõned aastad. Seda seisuforda iseloomustab kapitaliinvesteeringite madal baasis, tarvituse mõhejus, töõjõudude ja tootnisvahendite osaline kasutamatus.

Abas kapitaliistlikus turumajanduses on majanduse tõusu jaatusele alati osutunud üleproduktioon. Selle korral mõib majandusliku tõusu lõpul tekkida järft ja tormiline lagunemine — kriis. Üleproduktioon ja kriis juurdumad mõlemad majanduslikus tõus, ise olles iirre-teistest rippumatud. Kriis mõib tekkimud olla juba enne üleproduktiooni ilmnemist, kriisi tundemärgid mõivad aga ka tekkida üleproduktiooni kestes.

Üleproduktioon ei ole võimalik ilma seadeldisteta, mis võimaldamad spekulantidele tegutseda ilma omakapitalita, eriti ilma spekulandi kasutuses olevate kapitaliisummadeta. Selliseid tegutsemise võimalusi annavad n. n. „termiintehingud“, mida laialt välismaades praktiseeritakse.

Kuna spekulandid joodsaid määrtpaberite kusse äraootavad, ilmneb rippumus börsipaberite ja iiridise rahaturu vahel. Sellest järgneb omakorda rippumus määrtpaberi-börfi ja krediidikriisi vahel.

Spekuleerimise võimaluseks ilma kapitaliomanandseta osutub t u r u s. Kui iga spekulant oma läbikäituseks tarvitaks omakapitali tüel määrat, ei oleks suure spekulatsioonituru tekkimine võimalik. Teatud turu suurus on tarvilik, kuna spekulatsiooni eelduseks osutub suuremate määrtpaberite ostmise ja müümise võimalusi. Selles peitub börsimääruste tähtsus, kui börsile mitteasjaomaste huft tundumalt suureneb ülespekulatsiooni ajal; kui kelderid, mafinapreilid ja loolijüüfid börsil spekulereivad, nagu see oli iiridiseks nähteks Ameerika ühendriigis enne suurt börsikrahhi. See osutub tähtsaks teguriks ülespekulatsiooni kasvu juures. Mainitud asjatundmatute spekulereimine mõjutab börsi selles mõttes, et määrtpaberite kussid actafte mittemillegagi põhjustatud meelelule kõrgusele.

Rakmata ülespekulatsiooni edasistamine ei ole võimalik ning algab määrtpaberite kusside allaminek. Seda mõjutavad mitmesugused põhjused. Rahavõimud algavad pidurdamist. Rahaturg kõveneb, muutes krediidid kallimaks jäärafelt, et kussid selle all kannatavad.

Lõppeks osutub filmanähtavaks ka ebamäärane vahetord määrtpaberite kussi ja nende paberite tõelise tasumise vahel. Siis algab kusside langemine. Seega on spekulatsiooni põhitoed, nimelt turu suurus ja rahakapitali kerge kaavutamine, kõigutatud. Selles ajajärgus kasub jalkfond meeleheitlikke spekulante vastu töötada kusside langemisele. Kuid rahavõimud on vastupanust loobunud, päästes jilla, mis meel päästa annab. Järsude tõmbustega taganemad kussid, väifjed, kuid armurikkad mafurasfused tekitavad siin ja seal eelkrashtid. Nüüd on meel maja mõni suurem turu kõigutus, kas suurem pangakrahhi või midagi sellefarnast ja iiridise kottumvarisemine on käes. See kottumvarisemine ilmneb krediidikriisiks.

Kaubanduskriiside juures näeme samuti peategurina ülespekulatsiooni. Spekulantide püüded ei ole mitte ainult juhitud kergemate

müüb toodangu kindlaksmääratud hinnaga edasi, jaotades pärast tihed kartelli kiimete vahel. Selline kartellitaju on juba jõudnud viimase arenguni, kuna ta ettemõtjate tegemust piirab viimise võimaluseni. Ettemõtjatel ei ole enam midagi tegemist oma toodangu müügiga, nende ülesandeks jääb meel ainult tootmine ja ettemõtete omandamine. Soobub ettemõtja ka oma ettemõttest, siis on tegemist monopolistliku suhtooniga ja krustiga, kus ettemõtja iiseisvus täiesti laffab. Ettemõtjate ajamele astub täiesti uus, iirreline ettemõte. Krustide tekkimine on eriti viimafel ajal hoogu mõtnud, nad on hiigelettemõtted, kes väifjemad endasse imewad. Krustid on lewinud terves maailmas, kuid juurima tähtsuse nad omavad iiriski Põhja-Ameerika ühendriigis.

Kriisid.

Majanduskriisid ei ole sugugi ainult uuea aja nähe. Kriise on olnud alati; külluse ja heaolu ajad on vaheldunud nälja ja villettusega. Madala arengu aegadel olid majanduse kriisid meelgi wapuustamamad, kuna inimesed iirre rohkem ärarippusid looduse ürgjõududest. Refkajal walitfesid hirmsad näljahäädad, mis olid esile kutsutud iikadustest. Sõjad ja kodusõjad laastasid ja muutsid kõrbeteks terweid maakordi, mille tõttu laffas igahugune majanduslik tegemus. Sinnade arengus näeme järste tõuse, mis vaheldusid sama järskude rahvaarvu kahanemisega.

Sellest mõib järeldada ootamatuid ja wapuustavaid konjunktuuri muutusi ka iirid aegadel. Wanasti moodustas maapind ja selle saadused ainuke rikkuse, ja aegadel, mil inimesed elafid peaaesjalikult põllu-saadustest, oli wiljakaaf ainukefeks konjunktuuri mõjutajaks. Wiljakaaf on ka praegugi meel mõõduandma tähtsusega majanduslik tegur, peale puhttõõstuslikkude maade, nagu näitaks Inglismaa.

Warade tootmise reguleerimine on uueal ajal osutunud eriti raskest probleemiks. Warade tarvitamine ei muutu mitte ainult rahvaarvu kaswamisega, waid ka muutub ka rahwaste mõi rahwaharude ostujõu kottumistega. Sellise muutuse toob endaga kaasa ka rahwaste eluharjumuste muutumised. Tõõstusmaad, kes töötavad ekspordiks, on ärarippunud välismaade konjunktuuri kottumistest. Tootmine muutub järjeft uute mafinate leiutamisega, uute töõmeetodite tagajärjel, transpordi odavnemise tõttu ning uute toorainete avastamiste mõjutusel. Siin mõjub kaasa äritegevus, spekulatsioon, mis kaubamahutuse on enefe kätte haaranud, arvestades mitte ainult olewikuga, waid ka tulewikuga, teostades jilla kaubamahutust mitte ainult iirre waid ka välismaal.

Kui waadelda moodfate majanduskriiside ajalugu, siis näeme, et umbes saja aasta kestes kultuurilistelt arenenud maade majanduselu mõõdub mitte ühetasafelt, meel waheldudes tõusu ja langusega. Majanduslik tõus areneb hoogial, kottidel iirre hästi, ärietewõtted õitfemad, tõõstus ja kaubanduses walitfeks elamus ja edu. Ning järsku teifib majanduselus feifaf, iiridne loidus, ettemõtlikkuse raugemine, n. n. „majanduslik kriis“. Kuigi wanasti, nagu öeldub, majanduslikud kriisid

Riisu.

Chicago, 1. juulil (cont. bush.). Juulil 58%, september 59%, detsember 64%. Turg kõikum.

Winnipeg, 30. juunil (cont. bush.). Graded red: juulil 62%, oktoober 65%, detsember 66%.

Kohwi.

Londoni teatatakse: Nõudmine heade kohvifortide järele suureneb. Erilist nõudmist parima sortide Costa Rica kohvi. Kõik nia kohvi parimate sortide hinnad kasvavad. Halvamate sortide hind osutab languse tendentsi.

Noteeringud: New-York, 29. juunil (cent. lb.). Rio Nr. 7, 10 6¹⁵/₁₆, jaanuar 6.63, märts 6.70, mai 6.77, juuli 6.20, september 6.40, oktoober 6.41, detsember 6.62. Turg kindel. Santos nr. 4, 10 9⁵/₁₆.

Walge suhkur.

Samburg, 30. juulil (RM. 50 kg.). Jaanuar 7.85—7.80; veebruar 8.00—7.90; märts 8.10—8.00; aprill 8.15—8.05; mai 8.25—8.15; juuli 7.00—6.85; august 7.10—7.05; september 7.25—7.15; oktoober 7.35—7.25; november 7.60—7.50; detsember 7.75—7.65. Turg rahulik.

Tooresuhkur.

New-York, 30. juunil (cent. lb.). Jaanuar 1.44; märts 1.49; mai 1.55; juuli 1.30; september 1.33—1.34; detsember 1.42—1.43; oktoober 1.37, Ruuba 3.40. Turg kindel.

Will.

Londoni teatatakse: Meeleolu lootustas, eriti merino ja crossbred villade suhtes. Arvatakse, et eluvastav eesvaade villatootjatele turgr.

Ameerika keelab ära Wene kaupade sissemöö.

Maailma "United Press" teatab, kaitsesid Ameerika Wene kaupade sissemöö. Arvatakse, et ära keelata võiks kaupade sissemööd Nõukogude Wenekaal.

See keeld pidiwat tugevama Ameerika tolliseadusele, mis keelab suurtöödaga ehk tööstustuse põhjal valmistatud kaupade sissemöö.

Poola karistab mitmekohapidajaid.

Radikaalsed abinõud seiskorra parandamiseks.

Warszawis teatatakse: Mitmetuhandele Poola riigiametnikule selbi teenistus üles. Osa vallandatawaid mõtatakse teenistusse väljaspool koosseisust, kuna tein osa vallandati täielikult. Esi-joones vallandatakse niisugused ametnikud, kes on mitmes kohas teenistuses. Järgmises järjekorras niisugused, kellel on veel muud tuluallikaid. Niisuguseid ametnikke, kelle naised peavad maksulisi kofhi,

karistatakse diskvalifitseerimise teel.

Mõnede ministrite nimide personaali vahendatakse kuni 10 protsendi võrra.

Peaminister Piłsudski võitis vastu riigiametnikkude efindajad, et anda neile seletusi koosseisude loomise ja palkade vahendamise kohta. Peaminister ütles, et tema saab ametnikkude raskelt seiskorra vastu võtta, hõltsi aru ja hindab ohvreid, mis nemad on sunnitud riigile tooma. Kuid valitsus on kättemaks sunnitud tarvitusele võtma radikaalsed abinõud riigi eelarve puudujäägi vähendamiseks.

Warszawis panna riigiametnikkude poolt toime suuri protestivõlvu koosseisude loomise ja palkade vahendamise vastu. Posti- ja telegraafiametnikkude eilne koosolek oli väga valitsusvaenuline. Nõuti palkade vahendamise ja koosseisude loomise dekreetide tühistamist tagajärjekohaselt, ähvardades vastasel korral streigiga.

Meie leht on lugeja sõber.

Euroopa osa maailma kaubanduses.

Rootsi väljavõetud suuresti kasvanud.

Rootsi üldise väljavõetud ühingu aasta-koosolekul andis Rootsi peaminister C. G. Ekman ülevaate Rootsi väljavõetud kasvamise kohta. Muu seas tähendas peaminister Ekman oma kõnes, et enne maailmasõda oli Euroopa rahvusvahelises majanduslikus elus juhtival kohal. Nogu maailma kaubandusest oli Euroopa käes üle 55%. Pärast maailmasõda on asi aga muutunud, merede tagustelt maadelt on ilmunud uued inimised maailmaturule, on tekkinud uued suured tööstused, on tulnud uued võistlused ja selle tagajärjel on Euroopa osa maailmaturul vähenenud kuni 45% peale. See on üheks põhjuseks, et suured Euroopa tööstused maad kannatavad tööpuiduse all.

Kuid Rootsi on selles suhtes õnnelikum, sest järele. Kolmeaastase aasta jooksul on Rootsi väljavõetud kasvanud

350 miljoni krooni pealt 1800 miljoni krooni peale aastaks. Rootsi majandus- ja raudteeduse faadused on tuntud igas maailma jaos. Tööstuse ja paberitööstuse on kasvanud enam kui kümnefold. Kuid maailmasõja ajal ja pärast seda Rootsi tööstus ja kaubandus suuri raskusi kannatas, oli ta sõja mõlulisi kiiski kõrval ja mõis oma tööstust ja kaubandust pärast sõda kergema maevaga jälle edu teele viia.

Puumaterjalide hinnad.

Puumaterjalide hinnad on püüdnud tõusta. Ühe standardi puumaterjalide vee eest meie sadamatest maksetakse kuni 36 shill. (35 shill.), Grangemouthi 36 (30) shill., Amsterdami ja Rotterdami 20 hollandi floriini (19 fl.). Endised hinnad sulgudes.

Bedi kulla ja hõbeda kauba.

Londonil on tähelepanuväärne toht maailma kulla kaubanduses, sest Londoni kaubandus müügil suured kullakaubandused mitmesugustelt maadelt. Kullakaubandus seisab Inglise panga otsekohele valme all. Müügil oleval kuld on ainult kanged ehk kiikides. Suurem osa tuleb sellest Lõuna-Aafrikast, Lõuna-Ameerikast ja Hispaaniast. Suuremateks ostjateks on viimase ajal olnud ühisriigid ja Prantsusmaa. Kuna müüdi kuld raha ei ole kiikvel, siis on kullakandide puhuse protsent müüdi 990% peale ja müügi hinna noteeringud sünnivad selle puhta kulla protsendi põhjal. Kullakauba juures sünnib maksimine alati kohe puhuse rahas.

Viimase aasta suurtest kullamüükidest hoolimata oli Inglise panga kulla tagavara aasta lõpuks 900.000 naelsterlingi võrra suurem, kui aasta alguses. Kuld tuli aasta jooksul Inglismaale mitmeist mailt kokku 84,5 miljoni naela eest ja välja müüdi kuld 81—82 miljon naela väärtuses.

Sõbeda müügi juures on hõbeda puhus 925% ja hõbeda hind märgitakse ühe untsi järele. Sõbeda müümine sünnib kas kohe maksetava raha eest ehk maksmisel kahe kuu jooksul. Londonil on ka hõbeda kaubanduses juhtiv osa, sellepärast, et inglased on suuri kaubanduslikke ühinguid Hiinas, Indias ja Aafrias maades, kus raha süsteem põhjeneb hõbeda väärtusel ja kus on ka suuremad hõbeda tarvitajad.

Vaadake,

kas Tele tellimine ei ole lõppenud!

olid samuti tuntud, ei omanud nad siiski mingisugust korrapärasust, neil olid teised põhjused, nende vaheldumine ei olnud üldine ega korrapärane, ta ei olnud ka lihtsajaline. On arvestatud kümneaastaste vahetega, millede kesks tões ja langus toimuvad. Kuid kindlaid arve ning korrapärasusi pole võimalik ülesmärkida, kuid reale headele aastatele järgnevad alati halvad aastad, ning ümberpöördukt. Iga aasta kinnel toimub alati mingisugune pööre. See on omane suurtööstuslikule maailmakorrale. Keskseadised majandusvormid omastid pikaajalise stabiilsuse; kapitalistlik maailmakorraldus on alalises liikumises.

Majanduslik tões iseloomustab ennast kasvava kapitalituluaga. Tõusu ajajärgus suurenevad kapitalide investeerimised, suureneb varade tarvitamine, kasvab varade tootmine, tõusevad varade hinnad, tõuseb ka laenuprotsent. Kuid need nähted ei ilmsel korraga ega kohe. Nende aeglane areng ja nende kogumine moodustab üldise tõusu ja üleminekuaia. On aga ühikud nähted omaette väljarenenud, algab juba kriis kapitalipuiduse kujul. Kriisi asjalise tootmisjõudude ära kasutamine, samuti töölise tootmisvõime kasvamine, mis väljendub kõrgemates sündimiste arvudes. Majanduslik tões võib kesta palju aastaid. Selle otsustavaks iseloomuks on suurenenud kapitalide investeerimine ja suurenenud varade tarvitamine. Majandusliku tõusu ajajärg lõpeb üleproduktiooniga, ning selle lõpptulemusega võib kaasas käia kriis, kui majanduslik tões oli põhjustatud ebaterve krediidilainemise ja ülespekulatsiooniga. Üleproduktioon võib ka leida aset, ilma et temaga kaasas sammuks kriis.

Üleproduktiooniga rahvamajanduslikus mõttes on tegemist, kui tootmine ja tootmisvahendid ületavad tarvitatavuse. Esimesel juhul tekivad ebaõnnitavad ja ebanormaalsed kaupade tagavarad. Teisel juhul ei teki neid tagavarasid, kuid üks osa olemasolevatest isiklikest ja asjalikest tootmisvahenditest võib jääda kasutamata. Mõlemad juhused võivad sammuda üksteise kõrval. Tarvituse tagajärjel surub hindasid alla, vähendades harilikku tulu või tekitab isegi kahjusid.

Rahvamajanduslik üleproduktioon jaguneb väliste hunde- märkide järele mitmesugustesse nähtesse. Tootmine lõpetatakse. Tootmist piiratakse. Tekivad või kogunevad tagavarad. Tekkinud tagavarasid müüakse välisturule hindadega, mis on madalamad sifemaa hindadest. Siis on tegemist n. n. "dumminguga", üleproduktiooni ekspordiga. Tootmisvahendeid parandatakse ja suurendatakse tootmisvõime alandamise eesmärgiga.

Mõeldam oleks, et tootmine toimiks ilma tuludeta. Sel juhul peaks tootmisvahendid ja jõud täiel määral töötama, kusjuures tootmise ja tarvitamise tasakaal peaks alalhoiduma. Selleks oleks vaja, et toodangu hinnad vastaksid tarvitatavusele ja ettevõtteid loobusid tuludest, leppides teatud juhusel isegi kahjuga.

Mis puutub üleproduktiooni põhjustesse, siis on võimalik, et puuduvad tarvitajad olemasolevate varade järele, need varad võivad olla mittetarvitatavad. Varad võivad omada tarvitatavuse, kuid see võib puududa majandusliku tuluse mõttes. Näiteks on igal ajal raud-

teeroodad tarvitatavad uute raudteede ehitamise juures, kuid võib majanduslikult tulusam olla tarvitada teisi liiklemisabinõusid, mis väiksemad kapitalitulusid nõuavad. Üleproduktioon võib põhjendatud olla sellega, et nõudmine ei ole küllalt mõjuv liig kõrgete hindade tõttu, või sellega, et teatud ostjaskihide sisetulek on liig madal. Tähtsamaks üleproduktiooni põhjuseks loetakse tootmisvahendite üleinvesteeringut. Selline üleproduktioon puudutab igapäevaseid tarbeid ning tekib sellega, et tootmisvahendid on paisunud liiga suurteks, ületades olemasoleva kapitali võimeid.

Kriitiks nimetatakse ajajärku, mil järjed ja äkilised ilmuvad nähted otustavad haiglast majanduslikku seiskorra ümbermoodustamise. Sõiglane seiskord on krediidil ülepingutustega teotud ülespekulatsioon, kuna krediidilõppumise ja sagedateks muutunud maksuraskused ehk pankrotid moodustavad järskult ilmnemad nähted. Krediidilise täieline puudumine ei kesta tavaliselt pikemat aega. Kuna pankrotide laine niipea ei raage.

Krediidikriitiks nimetatakse seiskorda, mil eriti krediidil on laostatud. Sellised nähted krediidil- ja maksumajanduses moodustavad hirmuolukorra (paanika), nad on alati ühenduses iga kriisiga; nad ei tule kunagi selgesti taevast, vaid neid põhjustavad krediidilülepingutused ja ülespekulatsioon, mida toimivad teatud majandusringkonnad.

Spekulatsioonikriiside piirkonda kuulub nimelt hindade moodustamine. Siin tuleb eraldada kaht üksteisest rippumatut liiki. Esimese kuulub väärtuslike börsi kriis, mis tekib väärtuslike turul, kuna kaubanduse kriis, ühenduses ülespekulatsiooniga, tekib varade kaubanduse alal.

Mutamise kriisidega on siis tegemist, kui ülespekulatsioon tegutses jelleste uute ettevõtete asutamise alal, mis on rajatud male kallulatsioonidele ja eeldustele või mis on valesti finantseeritud.

Kapitalikriis ilmneb nähtes, kui ülespekulatsioon tegutses male kapitaliinvesteeringutest ja valesti algatud ettevõtetel, millede lõplikult läbiviimiseks rahvamajanduses leidumast kapitalist ei jattu.

Kriis nimetatud kriisid on mõimatu ilma krediidikriisita, viimane omakorda on alati ühenduses vähemalt ühega mainitud kriisidega.

Üleproduktiooniga lõpeb harilikult majanduslikult soodus ajajärg. Mitmeaastane ületoodang moodustab majandusliku seisaku või õigemini öeldud: takistus. Takistus algab edenemisele vastupidiste nähtetega. Väheneb kapitaliinvesteeringud, alaneb tarvitus, samuti alaneb kapitalitulu ja kapitaliprotsent. Sellega ühenduses on tootmise vähemine ja hindade langus. See on esimene allaminekuaia. Teine järk muudab mõnede nähted liiklemisjuuna. Alanemises on märgata seisakut, võib järgneha isegi väike tões. Otsekoheste tarvitusvarade tootmine ja tarvitus elustub vähemal määral, ka kapitaliinvesteeringud hakkab liikuma.

Ülemineku järk tõusuks algab. Kuid see esimene tões ilmneb veel ühiknähtes, mida igaüks veel tuleb pidada takistuseks. Pikkumise ületab järjekindlalt nõudmise, üks osa isiklike ja asjalike majanduslike tootmisjõude jääb kasutamata. Investeeringut otsim kapitali kühub,

TALLINNA HORIZONDILT

Töösturite kongressi eeltööd.

Esmaspäeval korraldam koosolek.

Esmaspäeval, 6. juulil s. a. kell 20,30, peetakse Tallinnas, Rahimeeste Klubis, Pikk tän. 42, üleriiklise Reff- ja Väike-töösturimeistrite ühingu Reffkoonduse nõukogu ja juhatus ühisi koosolekut. Pääwakorras on peale teiste küsimuste ettenähtud ka töösturite kongressi kokkukutsumisega

seotud küsimusi. Teatavasti otustas Reffkoonduse peakoosolek käesoleva aasta sügisel Tallinnas ära pidada töösturite üleriiklist kongressi. Kongressi päewakorra põnevamaid punkte töötavad olla Reff-, väike- ja käsitööstuse iseseisva kutseelutuse vajaduse ja end. gilbede waranduste küsimusi. Tahetakse veel kord kinnitada töösturite wankumata ja kindlat tahet end iseseiswalt korraldada ja oma iseseiswa kutseelutuse kaudu oma huwe kaitsta. Samuti peab kongressi ütlema oma sõna ka end. gilbede waranduste kohta, millede korraldamise seaduseelnõu praegu riigikogu üldkomisjonis.

Selle seaduse eelnõu järgi tahetakse käsitööstuse tulewast kutseelutust, kellele end. Rannu ja Toom gilbede kui end. käsitöösturite kogutud warandused kuuluma peaks, walitsuse poolt neist hoopis ilma jätta ning anda need ajutastele, nagu kaubandus-tööstuskojale ja linnawalitsustele, kellelel käsitööstuse midagi ühisi pole olnud, ei ole ka praegu. Selle teostamisega sünniks käsitöösturite suhtes suurim ülekohus, mille ärahoidmiseks töösturite organisatsioonide ja koosolekute poolt ägedamaid proteste alustatud. Selle seaduse wastuwõtmisega ei peaks eriti rututama, waid põhjalikumalt kaalumisele mõetama käsitöösturite õigused warandusest osajamiseksi. Ei tohiks täide minna L. Oleski poolt ajutawas kogus seisustekasutamise seaduse arutamisel alustatud kartus, et nende waranduste jaotamine tulewikus ülekohut mõiks tekitada, waid täide peaks minema praeguse riigikogumina R. Rätu toetorhne arwamine, et warandused antakse neile, kelle eelkäijate poolt need koguti.

Suvi-lesed turul.

Mis maksis eile meie toit?

Turg on pealinna kõht. Varahommikul saabuvad sinna autobussidel ja trammidel kaugemal elavad perenaised, olles tööle saatnud oma mammonat orjavad abikaasad ja lapsed naabrite hoolets jätnud. Alles hiljem kõnnivad turu suunas ka „prouad“, kel tädrukud korvidega käe kõrval. Kuid selliste prouade arv väheneb iga päewaga. Uudsusena signinevad aga turule abielumehed — suvilehed. Neid tässatakse hindadega üpris tunduvalt.

Mis ostab selline suvilek? Peamiselt aiawilja — ei nõua ju abielupuhkus liha-toitude tugevust energia-allikana. Nüüd on rahu majas ja inimestel hea meel — peale koristajanaise, kes ei oska korratu majaga midagi peale hakata.

Turg särab värvides. Punaseid rediseid, rohelist salatit, lõhnavaid kurke, meelitavaid aiamaasikaid, isegi kääbusmurakaid — kõik kraam, mida hea meelega süüakse, kui aga rahakott vastu peab.

Mas nad siis maksavad? Siin on turu hinnad. Sealihä vähemal arwul müügilaudadel ja turumajas 60—85 s. klg., soolatud sealihä 70—75 s., suitsusink ja ribi 120—135 s., loomaliha 40—90 s., vasikaliha 35—60 s., lambaliha 70—100 s. kg. Tapetud kanad 125—275 s. tükk, kanapojad 50—90 s. tükk.

Kanamunad 8—10 s. paar. Pätiwõi 150—165 s., meiereiwõi 175—190 s. kg., piim 10—14 s. l. kohupiim 30 s. kg., hapukoer 100—135 s. kg., juustud 100—225 s. kg. —Rukkileib 15 s. kg., tangud 20—22 s. l., herned 25 s. l.

Vanad kartulid 45—50 s. 20-l. mõõt, värsked kartulid 55 s. l., 30—35 s. kg., sa-

lat 50—60 s. kg., redised 4—7 s. kimp, peedid 12—15 s. kimp, kaalid 10—15 s. tükk; lillekapsad 15—50 s. pea, värsked kurgid 10—40 s. tükk, värsked hapukurgid 20—25 s. tükk, tomaadid 200—300 s. kg.

Värsked räimed 12—15 s. kg., kilud 12 s., ahvenad 20 s., haugid 50—60 s., kohad 40—60 s., kameljad 35—40 s., siiad 90—100 s., lõhed 180—250 s. kg.

Lõhvikad 20 s. l., tikerberid 30—33 s. l., aiamaasikad 80—125 s. l., sidrunid 5—8 s. tükk, murakad 30—35 s. l.

Tallinna börs 3. juulil 1931 a.

New-York	3,74	3,7550
London	18,21	18,26
Berlin	88,70	89,20
Helsingi	9,41	9,46
Stokholm	100,30	100,80
Kopenhaagen	100,10	100,70
Oslo	100,10	100,80
Paris	14,61	14,76
Amsterdam	150,45	151,25
Riia	72,05	72,45
Zürich	72,35	72,90
Brüssel	52,05	52,45
Milano	19,55	19,75
Praha	11,06	11,16
Viin	52,50	52,90
Budapest	65,40	65,90
Varssaw	41,85	42,25
Kaunas	37,25	37,55
Moskwa (tshekk)	192,25	193,75
Danzig	72,70	73,25

Andekas käsitöösturi poeg lõpetas edukalt Grenoble'i ülikooli.

Neil päewil lõpetas Grenoble'i tehnilise ülikooli paberi ja tselluloosi alal eestlane Kornelius Lavitsky, omandades diplom-inseneri kutse. Kornelius Lavitsky on alles 23 aastat vana ja Tallinnas tegutseva kingseppmeistri Lavitsky poeg. Harilikult kestab kursus 5 a., aga poeg tahtnud teha isale väikest allatust, hoida papa raha kokku ning sooritanud kursuse kolme aastaga, olles pealegi punktide poolest esimene. Loomulikult on vanemate rõõm suur. Ka igal eestlasel on põhjust rahul olla oma rahvusest kodaniku edu puhul.

Haigete wedu raudteel.

Senini puudus kindlam korv haigete transpordimiseks raudteel. Uue tariifi järele võib naffushaigete wedu toimuda eraldi wagunis ehk 3. klassi eraldatud jaoskonnas.

Haige woe puhul 3. klassi ja haigewagunis tuleb lunastada kahetähta 3. klassi piletit. Bagasi wõi kaubawagunis woe korral tuleb osta kuus 3. klassi piletit. Selle maksu eest võivad sõita haige juures ka kaks saatjat. Haigewoe korral reisiwaguni eraldatud jaoskonnas tuleb lunastada 4 tähtpiletit, mislugekse maksu eest võivad sõita haige juures ka 2 saatjat.

Wittenakawat haigust põdevate isikute wedu võib sündida ka harilikus inimwagunis, kusjuures igal kanderamnil wõi sõidutoolil wastawa haige jaoks tuleb lunastada wastawa klassi tähtpilet.

Restoraniteenijate ühing sai uued ruumid.

Sõl wastu reedet pidas Tallinna restoranide, kohwikute ja söögimajade teenijate üldühing oma eraforralise koosoleku. Osavõtjate arw oli kolmekümne ümber. Juhatus tutvustas liikmeid ühingu uute ruumidega, mis asuvad Wana Wiru tän. 6. Ühingu juhatusse waliti täiendawalt restoraniteenijad Regga, Käär ja Soontvald ning nendele lisaks 5 kandidaati. Edasi waliti 8-liikmeline pidutoimkond ja otustati ühingu ruumimärgi walmimise ja tellimise jätta juhatusse hoolde.

Koosolek lõppes kell 15 hommikul.

Meie diplomaadid puhkufel.

Meie Londoni saatkonna sekretär W. Ojansson saabub kodumaale puhkufele, mille ta wiidab osalt Kuressaares, osalt oma isatalus.

Samal otstarbeks jõudis weel kodumaale Moskwa saatkonna sekretär G. Sarepera ja Pariisi saatkonna nõunik Jüri Sammul.

Pealinna uusim kohwik.

Tähtpäewal kell 12 päewal avatakse Pital tänawal 11, end. Diskontopanga ruumes G. Heinmanni kohwik. Uus kohwik, nii ruumide awaruse kui ka sissejõeade tõttu, on elegantsemad pealinnas. Kohwik koosneb kassa- ja kondiitri-ruumist, kus ühtlasi ka külastajad, kellel aega wähem, wiitvad einetada. Seal juba edasi on maitselalt dekoreeritud siine, poolhäär „intim“-nurg. Selle kõrwal asub õrn roosakas wäiksem saal, kuna tagapool suur eestipärast dekoreeritud saal, millel üks peegelsein. Kõik dekoratsioonid ja kumimaalid on riigi kunstnikooli lõpetajate poolt walmistatud kunstnik Miimanni juhatusel. Seal asub ka endise panga terras-kamber, milles müüd hoitakse waid — torte ja koole. Mainimata ei saa jätta ka mööblit, mille walmistatud A. Eleni mööblitri poolt arhitekt Ojratit wõrandite järele.

Suwitawat maja

ehitatakse praegu Tallinnas Kalevi tänawale. Kõnelemata sellest, et majas on iga 2-toalise korteri juures wanniuba, et ehitamisel on kasutatud uuemaid saawutusi sel alal (cellotag isoleerib häle ja õhu, hoiab soojust), et tulewikus maja saab alalise jooksu sooja wee, kuid erilise huwitawuse omab maja sellepärast, et peremees lasib ülemisele korrale ehitada 25 m² suuruse ühise lugemistoa ning paneb pealegi omalt poolt weel lugemistarterjalt fiske! See oleks esimene maja Tallinnas, kus üürnute hea käega eest sellisel määral on muresetud.

Maja omanikuks on G. Eichenbaum. Ehitus läheb 6 milj. maksma. Kõik 12 korterit on juba ära antud.

Toimetusele saadetud kirjandust.

Pierre Loti: „Une wõõrlegionääri romaan“. LNB nr. 167/168. R.-u. „Loodus“, Tartus.

Pierre Loti, prantsuse efootilise romaani meistri, on käesolewa teose tagapõhjaks walinud tõrjemaa awarused, tuumuse ja lõputute liiwawäljade omapärase wõlu.

Sellel taustal ja kujutab wõõrlegionääride elu, wõitlust pärismaalastega ja armastust, mis tulise päitese all muutub mingisuguseks efootiliseks joobumuseks.

Teose lehtlujubeks on mägimaalaste wõõrlegionäär ja ilus pärismaalanna Katu — aahne. Ühelt poolt mõõdaminev igatus naie ja orja järele, teiselt poolt sügaw ja ennaistohwerdus looduslapse armastus, need on teose mõgetavad põhieelid, millele kirjanik teose lõpul leiab meisterliku lõhenduse.

„Tallinna Teataja“

on ainuke õiglane majanduspoliitika arvustaja!

Kodanikud said Hiobi sõnume.

Kes on riigile suurim tuluallik?

Seaduslikult määratud tähtpäewal, s. o. eile 1. juulil saatis maksuamet kõigile tulumaksu alla kuulumaile kodanikele wälja maksulehed. Tallinna-Sarju maksuametil tuli wälja arwata üle 23.000 pealinnase maksu suurus ja täita samapalju maksulehti.

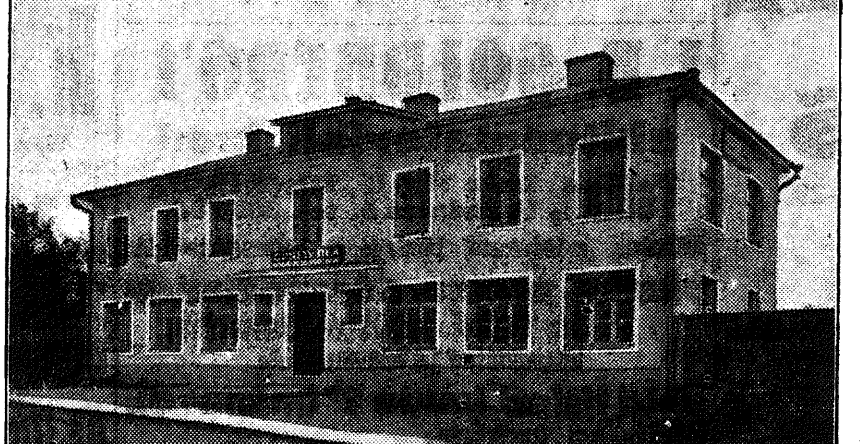
Äinud aastaga wõrreldes on tänawu tulumaksu maksjate arw Tallinnas üle 1000 isiku wõrra wähenenud, mis nähtamasti on ka majandusliku lehmuse tunnuseid.

Tulumaks tuleb tasuda hiljemalt 30. novembriks, kuid vähemalt pool maksust peab olema tasutud 30. septembriks. Kõik need, kes määratud maksuga pole rahul, mõiwad anda wastulause maksuametile ihe kuu jooksul. Endistel aastatel on kokku tulnud 5—6 tuhat wastulauset, mispärast pole soowitaw wastulausete fiskeandmist jätta wiimastele päewadele.

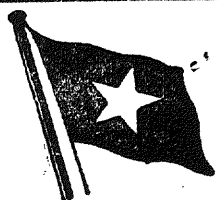
15. juunil saadeti wälja äriomanikele

puhtafasu maksu lehed ja nende peale on ka seni juba ligi wiiskada wastulauset maksuametisse kottu tulnud.

Suuremad maksu maksjad on: Selmuhi W i t t e, „Claphills ja Poeg“ peaomanik ja Saffa konful — 17.382 fr., A. Brandmann — 8869 fr., Klaus Scheel — 8103 fr., Ed Böhl pürandustomp — 7441 fr., J. J. Citron — 7083 fr., Girsch W i j e n s t a d t, ärimees ja juudi fetsikonnaregela — 6530 fr., Maks Schapiro, ärimies — 6030 fr., Erid Gahlnbäc, spetsiooniäri omanik — 5709 fr., G i n t h e r, rohu- ja wärwikaupluse omanik — 4720 fr., Johannes Korop — 3160 fr., Martin Luther, wabrikant — 5494 fr., Boris Matkowsk, Põhja puupapinabrifu direktor — 4747 fr., kondiitri- ja pagari-äri pidaja Mälström — 3593 fr., Demin, kaupmees — 5452 fr. ja direktor Noh. S i h w e r, rkl. ja direktor — 3769 fr.

A. Rea jalanõude tööstus.

Kiiraurik „EXPRESS“ Tallinna - Helsingi

sõiduhinnad on 1. juulist alandatud:

pilet kajutiga maksab Smk. 75.- } üks ots
kajutiteta 50.- }

Ekskursioonidele võimaldatakse veel odavamaid sõidubinde.

A. J. Trankmann & Ko., Pikk 43.

Tel. (0)3-59 und (2)16-89.

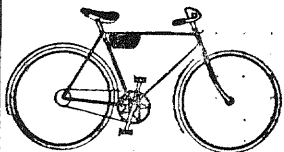
Tallinn-Helsingi

Tänaest peale

a.-l. „Suomi“i

alandatud sõiduhinnad.

A.-S. Tallinna Laevaühisus.

Jalgrattad

„A. Küttim“, „Splendid“, „Jarott“, „L. B. C.“

„Dollar USA“, „Royal“, „Paladin“

millised valmistatud Rootsi ja
Inglise terastorudes on eriti
kohased meie teedele.

Hinnad 85 kr. ja kallimad.

Naisterahva jalgratta muhvid, ketirattad
pedaalid, juhtraud jne.

Emailleerimine kõige parema
värviga. Kõiksugu parandustööd.

Aug. Küttim

Tallinn, V. Tartu mnt. 24.

kõnetr. 311-67

Pleki ja Auto tööstus

A. Pollimann

TALLINN, Õie tän. 18.

Katuse katmine,
torud,

rennid,
ahjud,

Auto tilvade,
kerede,

radiaatorite valmistamine
ja parandustööd.

AUTOGEEN — SVEISSIMINE

Hinnad mõõdukad.

Vorstitööstus

A. EINAS

TALLINN, Kollane t. 7. Tel. 303-29.

Singid, suitsu ja keedu
vorstid, igasugused
praed

ja kõik teised lihasaadused suurimas
valikus, soodsamate hindadega.

Tellimiste peale kauba kohaletoomine kiire ja
korralik.

Telliskivi ja keraamika tehased

B. PRUUBERG

Tallinn, Telliskivi 5. Kõnetr. 223-27.

Õhufiltside kvaliteedi ja hindadega tutvustada ehitus-telliskivi, liht- ja kassu- (valged ja mittemär-
kitud) ahjupõlde. Ehitusmaterjalid jne. Ahjude ja pliitide metallist valmistatud ahjude
ja pliitide tööd. Tööd valmistatakse täieliku vastutusega ainult tellimise poolt. Sõnnad ja
maafutimised igale vastutustavale. Tallinnas meie tehaste ainulaadse ringhüü ja tultvatusuure
sissejõe tõttu meie tööstus-jaaduste heaolu ja hinnad mõistlikult.

Tellimiste peale kauba kohaletoomine kiire ja korralik.

Vasevalamise tööstus

J. Mittus

TALLINN, Vabriku tän. 6,

kõnetr. (2)21-27.

Igasuguste masinate vask- ja
pronksosade valamistööd.

Kõiksuguste kellade, kujude ja
kunsttööde valamised.

Sõitke Pärnu!

Võrdlematu on selle

soe merevesi,

ületamatud

selle lõbustused,

lugematud spordi-

võimalused ja

unustamatud on hetked

selles välis- ja kodumaalaste
lemmikkuurordis!

Kõige täielikum ja soodsam ostukoht on

M. Salm & J. Horm

tsement- ja saviteoste tööstus

Tallinnas, Roopa tän. 23, telefon 20-17 ja 428-85.

Ehitusmeistritele, ettevõtjatele, majaanik-
kudele, talupidajatele ja omavalitsustele:

ahjupõlde, telliskivide ja ahjusavi. Trement-
kõevu, kanali, sila ja kraavi torud, tsement-
ehitusõneskivide, korsnakiivid, katusekivid,
põrandaplaadid, hauakastid mitmes suuruses jne.

Parimaks ja käepärasemaks pliidi ja vanni-
ahjude kütteeneks on täiesti kuivad

kaselõiked

Saadaval J. PAUL'i puuladudes,
Kopli tän. 5. Tel. 28-94.

J. B. GOLDBERG'i

ehitusmaterjali laod

Tallinn, Luha tän. 16, tel. (2)19-07.
Tallinn, U. Sadama 6, tel. 301-78.

Müüakse mõõdukate hindadega ehitusmaterjale:

planke, prusse, põrandalaudu
ja teisi ehituselaudu,
hõõveldatud ja hõõveltamata.

Häid tislari laudu 1" (männad).
Ehituse takku.

Tellimiste peale materjalide kohaletoomine kiire
ja korralik.

Ehitushooajaks

valmistab mehaanilisel teel auruga läbikõõeldatud
ja kuivatatud materjalist

üksikaknaid, treppe jne.

Mehaanil. puutööstus ja kastivabrik.
Ins. Th. Seisler, Tondi 16, kõnetr. 6-77.

Lihaäri J. Laks

Turukandamaja nr. 17/18.

Kõnetr.: äri — (20)3-21,
töbune 305-67.

Matti tagavaras suurest vali-
tus: juutliha, foolaliha,
märsket liha kõrgist fortideft.
Müüf suurel ja väiksel arvul
päevahindadega.

Teerimine kiire ja korralik.

Soovikorral kauba kätte-
saamine

Igasugu

plomme

valmistab
metallitööstus

„Vasar“

Tallinn, Vilmsi t. 60-a,

tel. 310-79.

Koonete

plaanid

eelarved

ehitamine

ümberehitused

Dipl. ins. H. Tuberg

Kullasepa 4. Kõnetr. 434-45.

Kõnetr. kl. 9-14 ja 17-18.

Arstid

Dr. Fr. Paas

Wastuõttwine igapäev
tella 11-1 ja 4-5.

Närvi- ja hingehaigused.
Psühhoneuroloog.

Narva mnt. 11. tel. 305-82.

Elan nüüd
Kentmani tän. 7-3.

Telef. 23-60.

Dr. Victor P. Krull.

Naistehaigused. Sünnitusabi.

Kõnetr. kl. 11-12 ja 5-6.

Elan nüüd
Narva mnt. 12,

telefon 304-43

Dr. G. Reimann

Sise-, eriti südame- ja kopsu-
haigused.

Dr. med. Wilms

Naha-, sugu- ja põiehaigu-
sed. Elektrikabinett.

Igapäev kl. 9-1/2 ja 6-7.

Narva mnt. 11, tel. 305-82.

Dr. A. Weiss

Sise- ja lastehaigused.

Kõrgustikupäike, Elektrikabin.

Vereproovid. (Wa R).

Vastuvõtm. 10-11 ja 4-6.

Suur Tartu mnt. 47-a.

Kõnetr. 307-26.

Gertrud Raup

hambaarst

Rohu tän. 17, Belgiaünn,

tel. (2)38-36.

Tagasi jõudnud

Dr. Salme Temant

Naiste- ja lastehaigused.

Kõnetr. kl. 4-6.

Girgenoni tän. 13-10 (hoo-
vimaas), tel. 19-71.

Dr. Aug. Lassman

Werepuistee 12-4

(Grand-Marina kõrval).

Sise- ja lastehaigused. Wastu-
võtt kl. 1/21-1/212 ja 5-1/27

Telefon (2)25-82.

Dr. K. Rist.

Sisehaigused.

Röntgeni ja elektrikabinett.

Läbivalgustused ja ülesvõt-
ted. Diatermia. Kõrgustik-
päike.

Vastuvõtt kl. 10-12 ja 4-6

Uus t. 7, kõnetr. (2)15-79.

Ammaemandad

Elan nüüd
S. Tartu m. 47-a-4

Ammaemand

O. Allikas

Telef. 311-28.